

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lipca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski

w sprawie z powództwa B. S. A. w W.

przeciwko M. [...] Spółce z o.o. w K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 lipca 2015 r.,

na skutek kasacji strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 18 grudnia 2002 r., sygn. akt I ACa [...],

uchyla nakaz zapłaty Sądu Okręgowego w K. z dnia 28 grudnia 2000 r., sygn. akt XIII Ng [...] w części dotyczącej kwoty 2.736.528,22 zł wraz z odsetkami, wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 4 lutego 2002 r., sygn. akt XIII GC [...] oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 18 grudnia 2002 r., sygn. akt I ACa [...] w pkt 1, 2 i umarza postępowanie w sprawie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 12 sierpnia 2003 r. Sąd Najwyższy na skutek kasacji strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 18 grudnia 2002 r. przyjął kasację powódki do rozpoznania.

Na rozprawie w dniu 12 lutego 2004 r. Sąd Najwyższy zwrócił się do Sądu Rejonowego w K. z zapytaniem czy przed tym sądem toczy się postępowanie upadłościowe pozwanej i ewentualne podanie stanu sprawy.

Sąd Rejonowy w K. poinformował, że upadłość pozwanej M. [...] obejmująca likwidację majątku dłużnika została ogłoszona postanowieniem tut. Sądu z dnia 25 sierpnia 2003 r. i trwa proces likwidacji masy upadłości.

Postanowieniem z dnia 12 marca 2004 r. Sąd Najwyższy zawiesił postępowanie kasacyjne.

Postanowieniem z dnia 4 kwietnia 2014 r. Sąd Okręgowy w K. umorzył postępowanie w sprawie z powództwa Syndyka Masy Upadłości M. [...] o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną.

Postanowieniem z dnia 15 stycznia 2014 r. Sąd Rejonowy w K. umorzył postępowanie upadłościowe M. [...] na podstawie art. 218 § 1 prawa upadłościowego.

Umorzenie postępowania upadłościowego ma charakter orzeczenia kończącego postępowanie nie w wyniku rozpoznania merytorycznego, lecz z przyczyn formalnych. Wymienienie tych przesłanek ma charakter wyczerpujący, co znaczy, że postępowanie upadłościowe podlega umorzeniu wyłącznie z przyczyn wymienionych w art. 218 Prawa upadłościowego. W odróżnieniu od ukończenia, umorzenie postępowania nastąpić może bez względu na jego wynik i bez względu na stan postępowania, jeżeli tylko wystąpiła jedna z przyczyn wymienionych w art. 218 Prawa upadłościowego.

Ukończenie postępowania upadłościowego (art. 217 Prawa upadłościowego) może być stwierdzone w wyniku merytorycznego rozpoznania, z uwzględnieniem

wszystkich jego etapów, w tym wykonania planu ostatniego podziału, natomiast brak majątku masy wystarczającego na zaspokojenie kosztów postępowania, niezależnie od jego etapu, uzasadnia umorzenie postępowania na podstawie art. 218 pkt 1 Prawa upadłościowego.

W sprawie w okresie zawieszenia postępowania weszła w życie ustawa z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98), która w miejsce dotychczasowej kasacji wprowadziła do Kodeksu postępowania cywilnego skargę kasacyjną, nadzwyczajny środek zaskarżenia, przysługujący od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji. W przepisach intertemporalnych ustawodawca określił skutki wejścia w życie nowej regulacji dla toczącego się postępowania przyjmując jako zasadę bezpośredniego działania ustawy nowej, jednocześnie dopuszczając od niej wyjątek, w myśl którego do złożenia i rozpoznania kasacji od orzeczenia wydanego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, a także do odmowy przyjęcia jej do rozpoznania, stosuje się przepisy dotychczasowe (art. 3 tej ustawy). Z tego względu w rozpoznawanej sprawie ma zastosowanie m.in. przepis art. 393¹⁶ k.p.c., obowiązujący do dnia wejścia w życie powołanej ustawy, tj. do dnia 6 lutego 2005 r., na podstawie którego Sąd Najwyższy, w wypadku gdy pozew ulega odrzuceniu albo istnieje podstawa do umorzenia postępowania, uchyla wydane w sprawie wyroki oraz odrzuca pozew lub umarza postępowanie. Z redakcji tego przepisu wynika, że umorzeniu podlega całe nie zakończone jeszcze postępowanie, nie zaś tylko pewien jego etap np. postępowanie kasacyjne.

Z uwagi na fakt ogłoszenia upadłości pozwanego, w sprawie ma też zastosowanie art. 182¹ § 1 zdanie pierwsze k.p.c., który stanowi podstawę umorzenia postępowania z tego powodu. Przepis ten dodany został ustawą z dnia 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 235, poz. 1699), która weszła w życie dnia 20 marca 2007 r. Regulując kwestie intertemporalne ustawodawca przyjął - w odniesieniu do art. 182¹ k.p.c. - zasadę bezpośredniego działania ustawy nowej, stanowiąc, że przepis ten stosuje się z dniem wejścia w życie ustawy (art. 4 ust. 3 ustawy zmieniającej).

Według art. 182¹ § 1 k.p.c., postępowania w sprawie umarza się, jeżeli ogłoszono upadłość obejmującą likwidację majątku pozwanego, a postępowanie dotyczy masy upadłości. Wprawdzie powołany przepis traktuje o upadłości obejmującej likwidację majątku pozwanego, zaś przedmiotowe postępowanie upadłościowe zostało wszczęte i toczy się w oparciu o przepisy rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 24 października 1934 r. - Prawo upadłościowe (tekst jedn.: Dz. U. z 1991 r. Nr 118, poz. 512 z późn. zm.), które nie wyróżniały takiej kategorii postępowania upadłościowego, niemniej jednak, nie ulega wątpliwości, że art. 182¹ § 1 k.p.c. znajduje również zastosowanie do postępowań upadłościowych toczących się na podstawie Prawa upadłościowego z 1934 r. Jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 19 października 2007 r. (sygn. akt I CK 4/07 niepubl.), postępowanie upadłościowe, które toczyło się na podstawie przepisów rozporządzenia ukierunkowane było, co do zasady na likwidację majątku upadłego a ponadto w art. 543 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535 z późn. zm.) wyrażono regułę interpretacyjną, zgodnie z którą ilekroć w przepisach odrębnych była mowa o „postępowaniu upadłościowym”, rozumieć przez to należało postępowanie upadłościowe obejmujące likwidację majątku upadłego.

Uchylenie orzeczeń z urzędu następuje również w tym sensie, że nie mają na to wpływu zarzuty i wnioski w tym wypadku zawarte w kasacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 1999 r. II CKN 41/98, niepubl.). Przesłanką umorzenia postępowania w rozpoznawanej sprawie w części zaskarżonej było ustalenie, że majątek masy nie wystarcza na zaspokojenie dalszych kosztów postępowania (pkt 1 art. 218 Prawa upadłościowego).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy podjął zawieszone postępowanie w dniu 30 czerwca 2015 r. a obecnie na podstawie art. 393¹⁶ k.p.c. w zw. z art. 182¹ § 1 k.p.c. rozstrzygnął jak w sentencji.